

DESPRE PIETRE PREȚIOASE (VIII)

Granatul

de Silvia Constantinescu

Prima bijuterie mai "fină", cum spun suedezii, pe care am primit-o de Crăciun în 1977, la numai o lună de la sosirea noastră în Suedia, de la soțul meu, a fost un colier cu granate. Deși nu foarte scump (mai ales că metalul de suport era argint aurit, care de altfel, am aflat când interesul meu pentru pietre prețioase a crescut, se folosește cel mai mult la montările cu granate), acest colier mă făcea să mă simt extrem de bogată și să fiu foarte mândră când îl purtam. Un astfel de cadou era un adevărat sacrificiu, căci veniturile noastre atunci erau extrem de scăzute (sau, ca să fiu mai explicită, constau din plata pe care o primeam pentru că, având aprobarea de ședere și lucru în Suedia încă dinainte de a părăsi România, și anume din 15 iulie 1977, cum am venit în Suedia am și fost "încadrați" în cursurile de limbă și orientare socială ale forțelor de muncă suedeze, pentru care eram remunerați la nivelul minim de existență în Suedia).

Granatul a căpătat pentru mine un simbol deosebit - simbolul "eliberării din sclavie". Aveam, cu timpul, să aflu mai mult despre granate, iar vizitele mele la diferite case de licitații, și în special la cele de la Bolin și Kaplan, mi-au arătat că bijuteriile cu granate sunt apreciate și purtate cu plăcere de femei, mai ales că, deși foarte decorative, ele nu costă foarte mult.

Ce am găsit în cărți despre granat?

Rocă de pyrogranat.
Foto: © Ned Seidler.

Mai întâi am căutat legende despre puterile magice ale grantului. N-am găsit multe, dar am aflat că granatul ar fi simbolul virtuții și că el protejează de trăsnet. În Talmud se spune că un granat uriaș a luminat arca lui Noe. Granatul este piatra de noroc a celor născuți în ianuarie. Din cărțile științifice, care tratează despre diferite minerale, am aflat însă că denumirea de granat, sau garnet în engleză, este dată unui grup de minerale cu compoziție chimică asemănătoare, silicate cu cantități variate de fier, magneziu sau calciu, care le și dă culori diferite. Comun pentru toate "granatele" este forma cristalului: rombic, romboedru, cu 12 suprafețe, sau icosaedru, cu 20 de suprafețe, icotetraedru, cu 24 de fețe, sau combinații ale acestor figuri geometrice. Denumirea-i vine de la latinul "granum" - miez, sâmbure, dată de forma aproape rotundă a cristalelor. Culorile variază de la roșu de foc, la gălbui, arămiu sau verde, care este varianta cea mai valoroasă. Principalele variante sunt: pyropul, almandinul, spessartinul, grossularul, andraditul și uvarovitul.

* **Pyrop(osis)ul**, a cărui denumire vine din greacă (pyr - foc, opsis - înfățișare), adică, care arată ca focul, din cauza culorii roșii de foc, are compoziția chimică: $Mg_3Al_2(SiO_4)_3$; duritatea 7-7,5 pe scara Mos; se șlefuieste cu fațete. Deși folosit încă din antichitate, el a devenit modern la începutul anilor 1700 și mai ales în secolul al XIX-lea. Cele mai multe zăcăminte se găsesc în Cehia, Africa de Sud și Australia. Pyropul se poate confunda cu almandinul.

Acest colier din onix cu un pandantiv din perle de cultură în mijlocul căreia se află un hessonit, de culoare galben-oranj, a fost executat de meșterul bijutier Björn Jägerstig.

Intrați în atelierul lui din Stockholm, Jakobsgratan 26, și veți vedea și altă bijuterie care-ți încântă ochiul, executate din "pietre" care numai cu puțini ani în urmă au început să fie folosite la bijuterii.

Foto: Octavian Ciupitu / © CR.

Există și o variantă mai roză, numită "rodolit", care se extrage din SUA (Carolina de Nord), Ceylon, Brazilia, Zambia și Tanzania. Mai este cunoscut și sub denumirea de Caprubin sau Arizonarubin.

* **Almandinul** - denumirea-i vine, probabil, de la numele unui oraș din Asia Mică; este granatul folosit cel mai mult; culoarea este roșie cu nuanțe violet; cristalele mari au strălucire, dar cele mici sunt prea închise; compoziția chimică: $Fe_3Al_2(SiO_4)_3$; duritatea 7,5; se șlefuieste în formă de trapez. În India, America de Sud și Centrală, Tanzania, Madagascar, Zambia, și Austria se extrag almandine de calitate, care se folosesc la bijuterii.

* **Spessartinul** - numele i s-a dat de la localitatea Spessart din Germania, unde s-a extras mai de mult acest tip de granate, dar astăzi el se extrage și în SUA, Madagascar și Suedia. Compoziția chimică: $Mn_3Al_2(SiO_4)_3$; duritatea pe scara Mos 7-7,5, iar culoarea variază de la oranj la roșu brun și se șlefuieste cu fațete sau caboșon.

Acest colier cu pandantiv / broșe și brățară din pyrogranat a fost evaluat la suma de 4.2000 de coroane și vândut la licitațiile din primăvara anului 2001 de la W.A. Bolin.

Foto: © W.A. Bolin.

* **Grossularul** - denumire care vine din latină și care înseamnă agrise; compoziția chimică: $Ca_3A_2(SiO_4)_3$.

Grossularul de fapt nu are culoare și nu se folosește la bijuterii, dar există variate ale glossularului, de la verde la galben-oranj și arămiu, care se folosesc de către bijutieri pentru realizarea bijuteiilor moderne.

Este vorba de:

- **hessonitul**, care și-a primit denumirea din greacă și are culoarea brun-oranj și se mai numește în suedeză și "kanelsten" - piatră de scortişoară; se extrage în Ceylon;

- **hydrogrossularul**, care greșit se mai numește și jad de Transvaal sau granat-jad, din cauza asemănării cu jadul.

Este de culoare verde-transparent și se extrage din Africa de Sud;

- **leukogranatul**, lipsit de culoare, numele în vine de la grecescul leukos, care înseamnă alb.

Se extrage în Canada și Mexic.

- **andraditul**, care este de fapt nepotrivit pentru bijuterii, dar variantele acestuia: demantoid, melanit și topazolit, ajung la calitatea pietrelor prețioase și se folosesc în bijuteriile moderne.

- **demantoidul**, care de fapt ar însemna "la fel ca diamantul", este cea mai prețioasă variantă de granat.

Culoarea verde de samarald, care este

dată de impuritățile de crom, face să fie confundat cu smaraldul, turmalinul, peridotul sau spinelul; compoziția chimică: $Ca_3Fe_2(SiO_4)_3$; se extrage din Ural, Zair, Coreea; duritate 6,5-7.

Piatra acestui inel executat de meșterul bijutier Björn Jägerstig este o altă variantă de granat și se numește tzavorit. N-am găsit multe informații despre tzavorit, dar de la bijutierul Björn Jägerstig am aflat că este de culoare verde, are duritatea 7-7,5, se extrage din Africa și că în ultimii 10-15 ani este folosit în executarea bijuteiilor moderne.

Foto: © Björn Jägerstig.

- **melanitul**, de la grecescul "negru", are culoarea negru transparent și se folosește la bijuterii de doliu; se extrage în Franța, Germania, și Italia.

- **topazolitul** este de culoare galbenă, asemănător topazului, de unde îi vine și numele; se folosește în ultimii ani la bijuterii moderne.

* **Uvarovitul**, denumirea care, se pare că i s-a dat după numele unui politician rus, se extrage din Ural, Finlanda, Polonia, USA; compoziția chimică $Ca_3Cr_2(SiO_4)_3$; duritate 7,5; culoare verde de smarald.

(Continuare în numărul următor.)